

Блок 3. Україна в умовах незалежності

Урок 32. Економічні проблеми України у 1990-х роках. Перехід до ринкової економіки. Формування власної фінансової системи. Запровадження гривні

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Перехід до ринку в Україні відбувався в умовах розриву радянських зв'язків, інфляції, падіння виробництва і приватизації. Запровадження гривні стало важливим кроком фінансової стабілізації, але соціальна ціна реформ була високою.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
спадщина командної економіки; криза виробництва та інфляція; приватизація і формування бізнесу; фінансова система і купоно-карбованець.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1991-1994	глибока економічна криза і гіперінфляція.
1992	купоно-карбованець у готівковому обігу.
1994	обрання Л. Кучми Президентом.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Спадщина командної економіки	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Криза виробництва та інфляція	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Приватизація і формування бізнесу	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Фінансова система і купоно-карбованець	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Запровадження гривні	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Економічні проблеми України у 1990-х роках. Перехід до ринкової економіки. Формування власної фінансової системи. Запровадження гривні» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібно на уроці
Ринкова економіка	допомагає точно пояснити явище: система, де виробництво і ціни значною мірою визначаються попитом, пропозицією і конкуренцією.
Приватизація	допомагає точно пояснити явище: передача державного майна у приватну власність.
Інфляція	допомагає точно пояснити явище: знецінення грошей і зростання цін.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: економічні проблеми України у 1990-х роках. перехід до ринкової економіки. формування власної фінансової системи. запровадження гривні.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Спадщина командної економіки	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Криза виробництва та інфляція	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Приватизація і формування бізнесу	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Фінансова система і купоно-карбованець	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Командна спадщина	Економіка була залежна від союзних зв'язків і державного планування.
Спад виробництва	Розрив зв'язків, енергетична залежність і криза управління призвели до падіння промисловості.
Інфляція	Знецінення грошей руйнувало заощадження і рівень життя.
Приватизація	Створила приватний сектор, але часто супроводжувалася нерівністю та олігархізацією.
Гривня	Власна валюта стала символом і інструментом фінансової стабілізації.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посирила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Спадщина командної економіки	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Криза виробництва та інфляція	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Приватизація і формування бізнесу	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Фінансова система і купоно-карбованець	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Запровадження гривні	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Леонід Кучма	Президент, за якого відбувалася валютна реформа.
Національний банк України	відповідав за грошову політику.
Підприємці	нова соціально-економічна група ринкової економіки.
Працівники промисловості	відчули спад виробництва і затримки зарплат.
Домогосподарства	зазнали втрат від інфляції.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Ринкова економіка	система, де виробництво і ціни значною мірою визначаються попитом, пропозицією і конкуренцією.
Приватизація	передача державного майна у приватну власність.
Інфляція	знецінення грошей і зростання цін.
Гривня	національна валюта України.

Поняття	Як використати у відповіді
Ринкова економіка	Скажіть: «Ринкова економіка - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Поняття	Як використати у відповіді
Приватизація	Скажіть: «Приватизація - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Інфляція	Скажіть: «Інфляція - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Гривня	Скажіть: «Гривня - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1991-1994	глибока економічна криза і гіперінфляція.
1992	купоно-карбованець у готівковому обігу.
1994	обрання Л. Кучми Президентом.
1995	прискорення ринкових реформ.
вересень 1996	запровадження гривні.

Хронологічна стрічка

1991-1994 → 1992 → 1994 → 1995 → вересень 1996

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Командна спадщина	ключові дії та суперечності	історичний результат
Спад виробництва	ключові дії та суперечності	історичний результат

Що відбувається	Механізм	Результат
Інфляція	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Перехід до ринку в Україні відбувався в умовах розриву радянських зв'язків, інфляції, падіння виробництва і приватизації.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Економічні проблеми України у 1990-х роках. Перехід до ринкової економіки. Формування власної фінансової системи. Запровадження гривні» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.